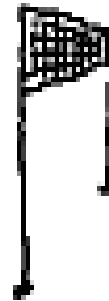

Pravila odbojkaške igre

1. PROSTOR ZA IGRU

- Prostor za igru čini teren i slobodna zona. Pravougaonog je oblika i simetričan.
- Teren je pravougaonik dimenzija 18 x 9 m, okružen sa svih strana slobodnom zonom širokom najmanje 3 m.

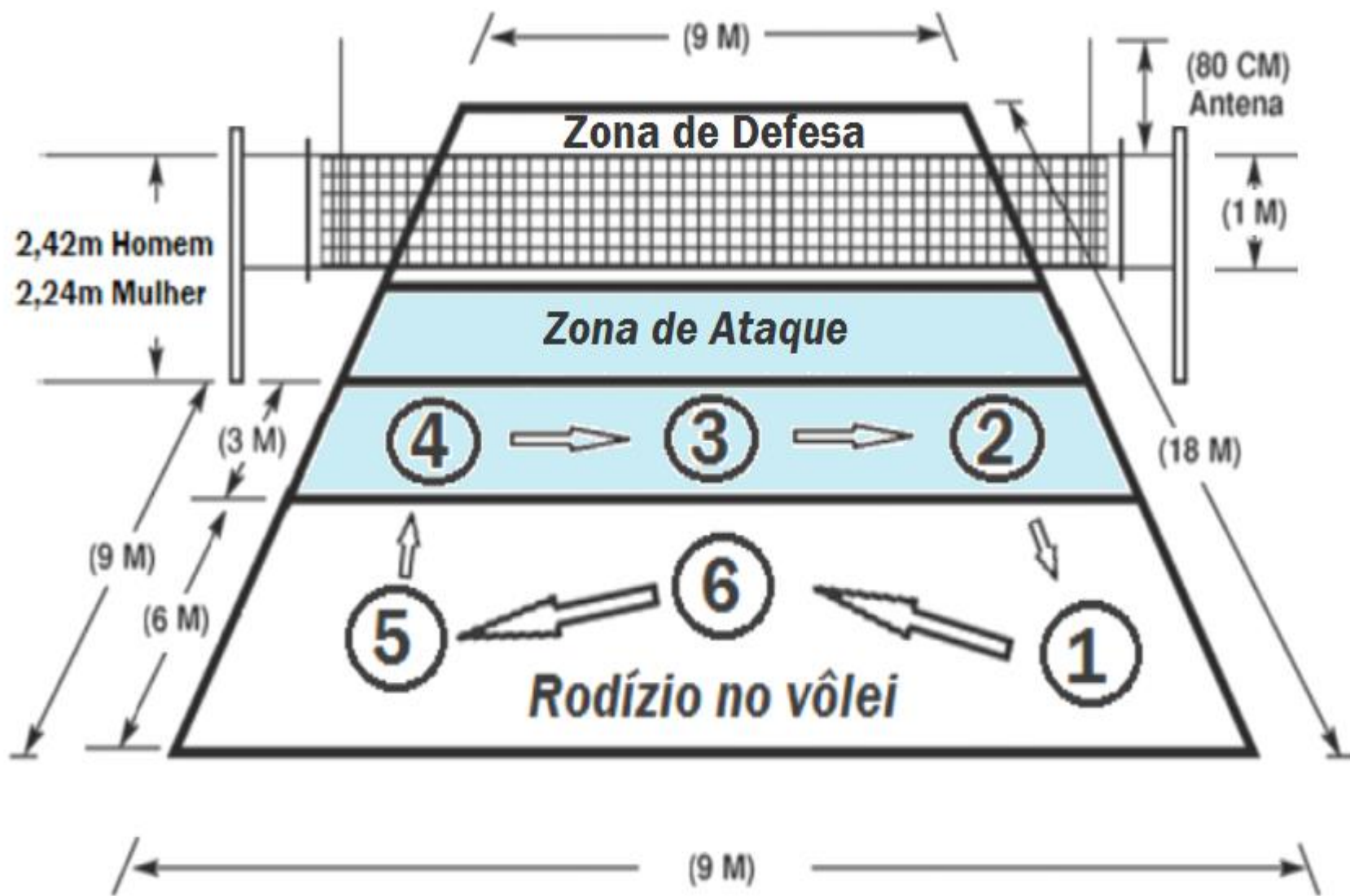

- Slobodan vazdušni prostor za igru podrazumijeva vazdušni prostor iznad prostora za igru u kojem nema nikakvih prepreka. Slobodan vazdušni prostor za igru mora da iznosi najmanje 7 m u visinu, računajući od podloge za igru.

- Za FIVB svjetska i zvanična takmičenja slobodna zona iznosi najmanje 5 m od bočnih i 8 m od osnovnih linija. Slobodan vazdušni prostor za igru iznosi najmanje 12,5 m u visinu, računajući od podloge za igru.

LINIJE TERENA

- Sve linije su široke 5 cm. Moraju biti svijetle boje, različite od boje podloge i svih ostalih linija.
 - **Granične linije**
- Dvije bočne i dvije osnovne linije označavaju teren. Obje bočne i obje osnovne linije su ucrtane unutar dimenzija terena.

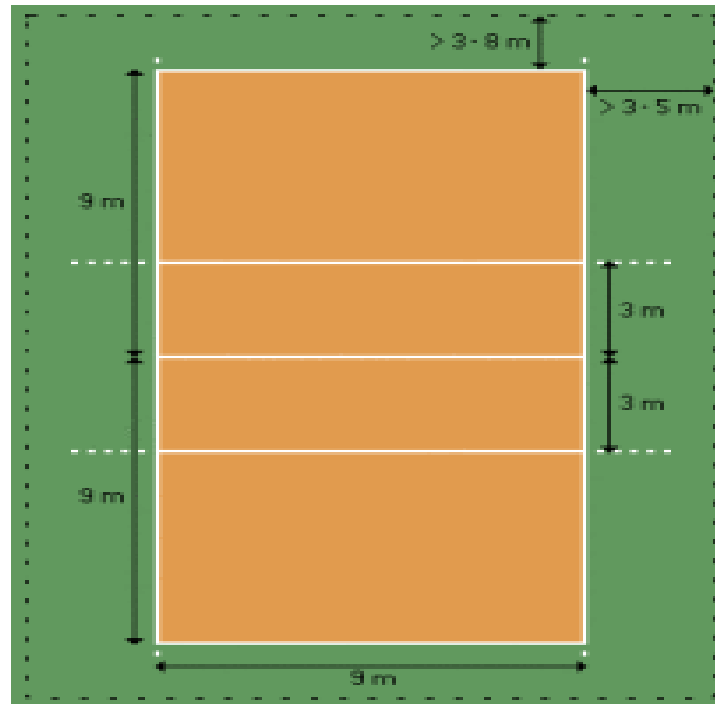
- **Srednja linija**

- Osa srednje linije dijeli teren na dva jednaka polja, dimenzija 9 x 9 m. Srednja linija, svom svojom širinom, računa se kao sastavni dio i jednog i drugog polja. Ova linija se prostire ispod mreže od jedne do druge bočne linije.

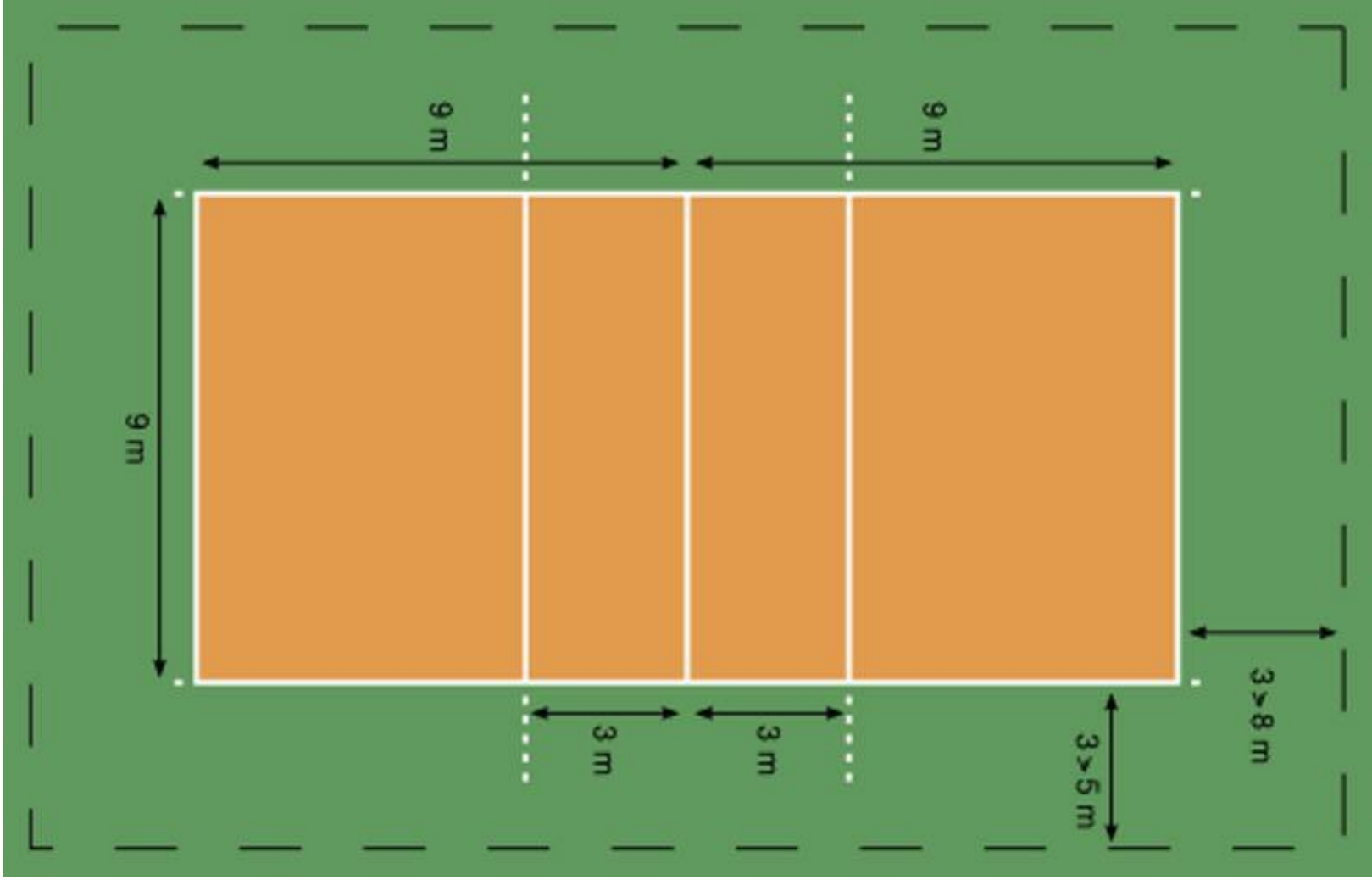
- **Linija napada**

- U oba polja linija napada, čija je zadnja ivica ucrtana 3 m od ose srednje linije, označava prednju zonu.

- Za **FIVB** svjetska i zvanična takmičenja linija napada je od bočnih linija produžena dodatkom od pet isprekidanih linija, dugačkih 15 cm i širokih 5 cm, koje su ucrtane na međusobnoj razdaljini od 20 cm, a u ukupnoj dužini od 1,75 m.

- **„Linija ograničenja za trenere“** (isprekidana linija koja se produžava od linije napada do osnovne linije polja, paralelna bočnoj liniji i od nje udaljena 1,75 metara) sastavljena je od linija dužine 15 cm ucrtanih na udaljenosti 20 cm jedna od druge da bi ograničile prostor za djelovanje trenera.

ZONE

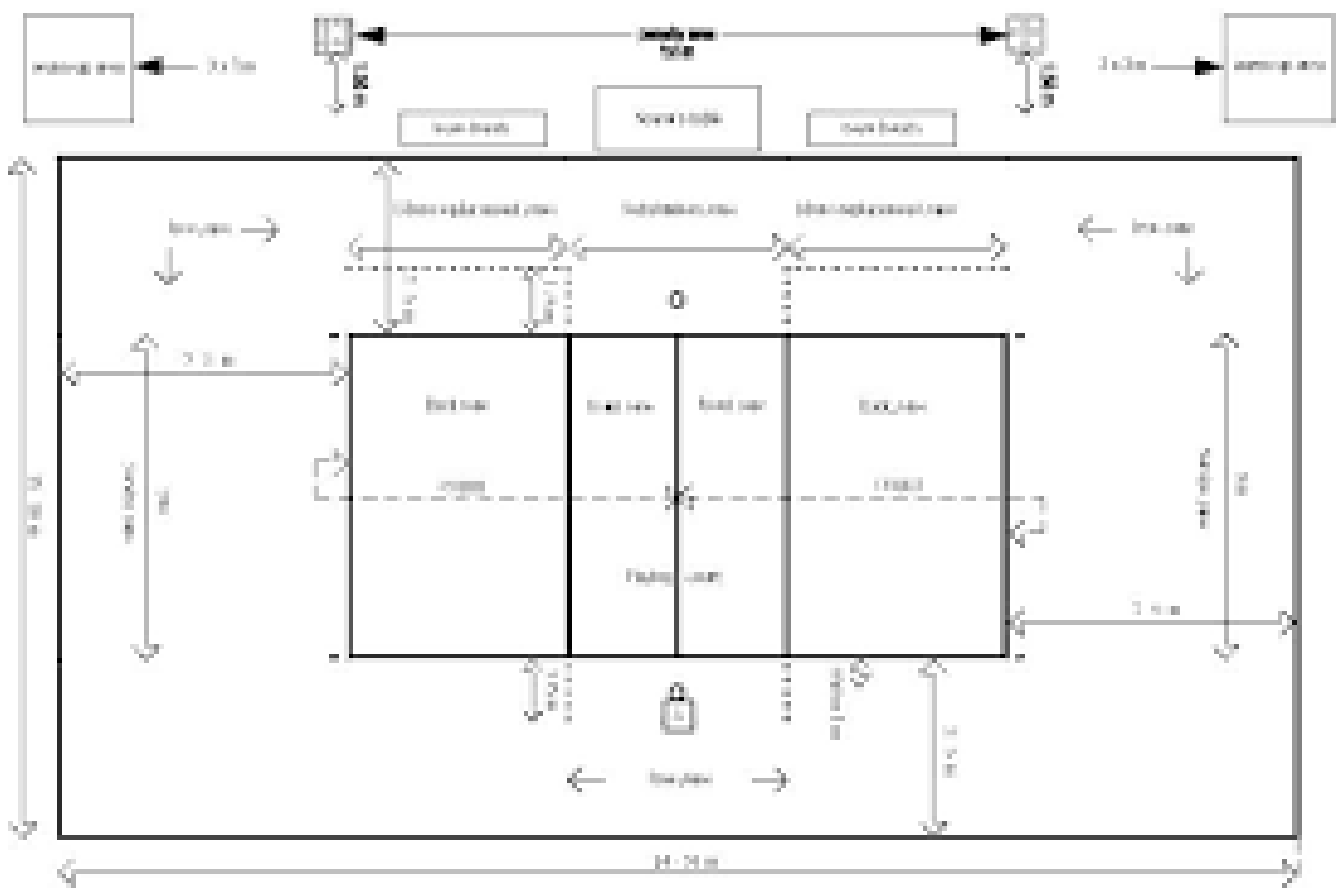
- **Prednja zona**
- Prednja zona, u svakom polju, ograničena je osom srednje linije i zadnjom ivicom linije napada. Smatra se da se prednja zona van bočnih linija prostire do kraja slobodne zone.
- **Zona za serviranje**
- Zona za serviranje je prostor širine 9 m koji se nalazi iza svake osnovne linije.
- Bočno je ograničena sa dvije kratke linije, dužine po 15 cm, koje su ucrtane 20 cm iza osnovne linije, kao produžeci osnovnih linija. Obje kratke linije su uključene u širinu zone za serviranje.
- U dubinu, zona za serviranje se prostire do kraja slobodne zone.

- **Zona za zamjenu igrača**

- Zona za zamjenu igrača je ograničena produžetkom obje linije napada do zapisničkog stola.

- **Zona za promjenu Libera**

- Zona za promjenu Libera je dio slobodne zone na strani klupa za igrače, ograničena produžetkom linije napada do osnovne linije.

Prostori

- **Prostor za zagrijavanje**
- Za FIVB svjetska i zvanična takmičenja, prostor za zagrijavanje je približno veličine 3 x 3 m i nalazi se u uglovima, sa strane obje klupe za rezervne igrače, izvan slobodne zone.
 - **Kazneni prostor**
 - Kazneni prostor je približne veličine 1 x 1 m i opremljen je sa dvije stolice. Nalazi se u kontrolnom prostoru, izvan produžetaka osnovnih linija. Mogu biti ograničeni crvenom linijom, širine 5 cm.

TEMPERATURA I OSVETLJENJE

- Najniža temperatura ne smije biti niža od 10 °C (50 °F).
- Za **FIVB** svjetska i zvanična takmičenja temperatura ne smije biti viša od 25 °C (77 °F), niti niža od 16 °C (61 °F).
- Za **FIVB** svjetska i zvanična takmičenja osvetljenje prostora za igru mora biti između 1000 i 1500 luksa, mjereno 1 m iznad podloge prostora za igru.

MREŽA I STUBOVI

- **VISINA MREŽE**
- Mreža je postavljena vertikalno iznad srednje linije i njen vrh se nalazi na visini od 2,43 m za muškarce i 2,24 m za žene.
- Njena visina se mjeri na sredini terena. Visina mreže (iznad bočnih linija) mora biti potpuno jednaka i ne smije prelaziti propisanu visinu za više od 2 cm.

- **STRUKTURA MREŽE**

-

- Mreža je 1 m široka i 9,50 do 10 m duga (po 25 do 50 cm sa svake strane bočnih traka), napravljena od crnih kvadratnih polja stranica 10 cm.
- Na njenom vrhu se nalazi horizontalna traka, širine 7 cm, napravljena od dvostruko presavijenog bijelog platna, prišivenog cijelom dužinom mreže.
- Kroz traku je provučena savitljiva žica (sajla) koja vezuje mrežu za stubove i zateže njen gornji dio.
- Na dnu mreže je još jedna horizontalna traka, širine 5 cm, slična onoj na vrhu mreže kroz koju je provučen kanap. Taj kanap vezuje mrežu za stubove i zateže njen donji dio.

- **BOČNE TRAKE**

- Dvije bijele trake su učvršćene na mreži vertikalno i nalaze se direktno iznad svake bočne linije.
 - Široke su 5 cm, duge 1 m i smatraju se dijelom mreže.

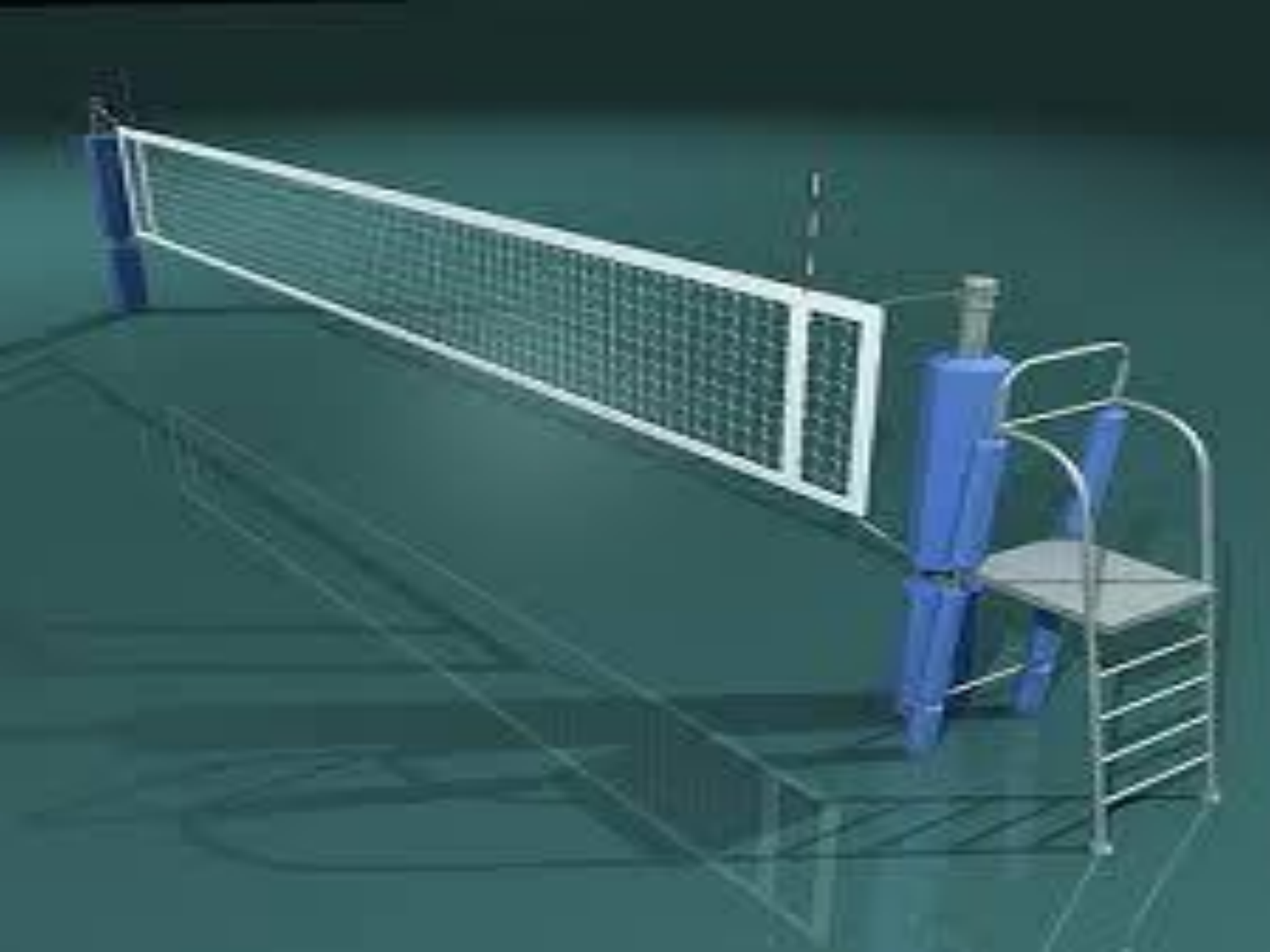
- **ANTENE**

- Antena je savitljiva šipka duga 1,80 m i prečnika 10 mm, napravljena od fiberglasa ili sličnog materijala.
- Antena je učvršćena za spoljnu ivicu svake bočne trake. Antene su postavljene na suprotnim stranama mreže.
- Gornjih 80 cm svake antene se nalazi iznad mreže i označene su trakama različitih boja, najbolje crvenim i bijelim.
- Antene se smatraju dijelom mreže i bočno ograničavaju prostor za prelaz lopte.

- **STUBOVI**

- Stubovi koji drže mrežu postavljeni su od 0,50 do 1,00 m izvan bočnih linija.
 - Visoki su 2,55 m i najbolje je ako im se visina može podešavati.
- Za sva **FIVB** svjetska i zvanična takmičenja, stubovi koji drže mrežu su postavljeni na udaljenosti od 1 m izvan bočnih linija.
- Stubovi su okrugli i glatki, fiksirani za podlogu bez žica. Ne smiju imati djelove koji predstavljaju opasnost ili smetnju.

LOPTE

- **STANDARDI**

- Lopta mora biti okrugla, napravljena od meke prirodne ili sintetičke kože, ili sličnog materijala.
- Boja može biti jednoobrazno svijetla ili kombinacija boja.
 - Sintetička koža i kombinacija boja lopti koje se koriste u međunarodnim zvaničnim takmičenjima mora biti u skladu sa FIVB standardima.
 - Obim lopte iznosi 65-67 cm, a težina 260-280 g.
 - Unutrašnji pritisak iznosi od 0,30 do 0,325 kg/cm

- **JEDNOOBRAZNOST LOPTI**

- Sve lopte koje se koriste na utakmici moraju imati iste standarde u pogledu obima, težine, pritiska, tipa, boje itd.
- FIVB svjetska i zvanična takmičenja, kao i nacionalni šampionati i lige šampiona moraju se igrati loptama koje je odobrio FIVB, osim u slučaju date saglasnosti od strane FIVB.

- **SISTEM SA TRI LOPTE**

- Za FIVB svjetska i zvanična takmičenja koriste se tri lopte. U ovom slučaju, šest sakupljača lopti su raspoređeni u svakom uglu slobodne zone i po jedan iza prvog i drugog sudije.

EKIPE

- **SASTAV EKIPE**

- Ekipa se može sastojati od najviše 12 igrača, jednog trenera, jednog pomoćnog trenera, jednog masera i jednog ljekara.
- Za FIVB, Svjetska i zvanična takmičenja ljekar mora biti prethodno akreditovan od strane FIVB.
- Za FIVB i Svjetska takmičenja za seniore, ekipa se može sastojati od najviše četrnaest (14) igrača, ali sa najviše dvanaest (12) regularnih igrača koji su u protokolu

- Jedan od igrača, izuzev Libera, je kapiten ekipe i mora biti označen u zapisniku.
- Samo igrači upisani u zapisnik mogu ući u teren i igrati utakmicu.
- Kada trener i kapiten ekipe potpišu zapisnik sastav ekipe upisan u zapisnik se više ne može menjati.

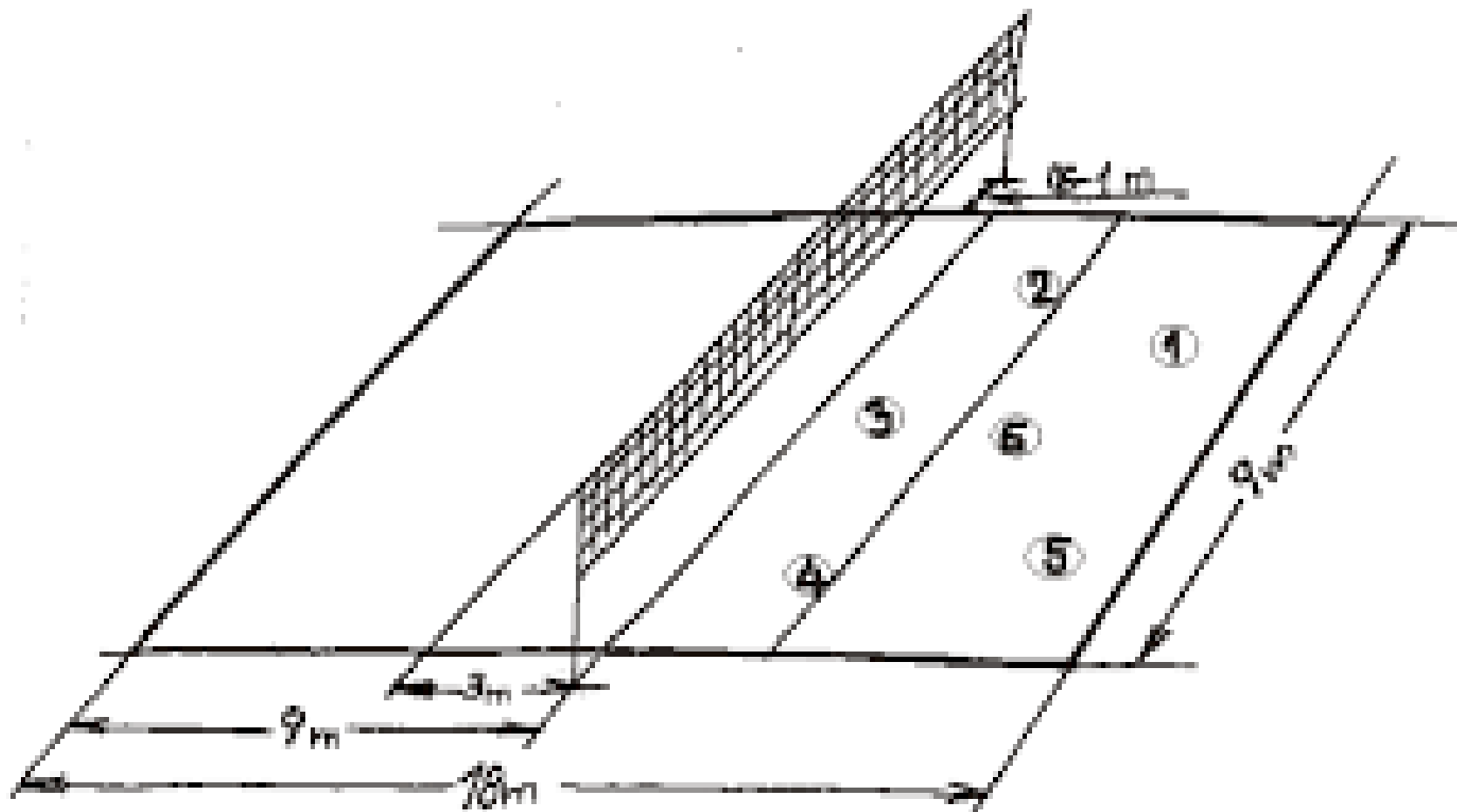
MJESTO UČESNIKA

- Igrači koji nijesu u igri moraju ili sjedjeti na svojoj klupi ili biti u svom prostoru za zagrijavanje.
 - Trener i ostali članovi ekipe sjede na klupi, ali je mogu privremeno napustiti.
 - Klupe za ekipe se nalaze pored zapisničkog stola, izvan slobodne zone.

- Igrači koji nijesu u igri mogu se **zagrijavati bez lopti:**
 1. u toku igre: u zoni za zagrijavanje;
 2. za vrijeme tajm-auta i tehničkih tajm-auta: u slobodnoj zoni, iza svog polja.
- Za vrijeme pauze između setova, igrači se mogu **zagrijavati sa loptama** u slobodnoj zoni.

OPREMA

- Oprema igrača se sastoji od: dresa, šortsa, čarapa i patika.
 - Boja i dizajn dresova, šortseva i čarapa moraju biti jednoobrazni sa svaku ekipu (osim za Libera).
- Patike moraju biti lagane i savitljive sa gumenim ili đonom od kombinovanog materijala bez potpetica.
- **Za FIVB, Svetska i zvanična takmičenja, zabranjeno je nositi patike na kojima dominira crna boja, sa đonom koji ostavlja trag.**
 - Dresovi moraju biti označeni brojevima od 1 do 18.

- **Za FIVB, Svjetska i Zvanična takmičenja, dresovi igrača moraju biti numerisani od 1 do 20.**
- Brojevi se nalaze na sredini prednje i zadnje strane dresova. Boja i ton brojeva moraju biti
 - različiti u odnosu na boju i ton dresova.
- Brojevi na prednjoj strani dresa moraju biti dužine najmanje 15 cm, a na zadnjoj strani najmanje 20 cm. Traka kojom su brojevi ispisan mora biti široka najmanje 2 cm.

- **Za FIVB svetska i zvanična takmičenja broj igrača se mora postaviti i na desnu nogavicu šortsa.**
- **Visina broja mora biti od 4 do 6 cm, a širina trake kojom je broj ispisan mora da iznosi najmanje 1 cm.**
- **Dresovi i šortsevi treba da ispunjavaju standarde FIVB.**
- **Kapiten ekipe mora imati, ispod broja na grudima, traku veličine 8 x 2 cm.**

- **ZAMJENA OPREME**

- **Na FIVB svjetskim i zvaničnim takmičenjima zabranjeno je igrati bos.**

dozvoljena je promjena mokrih ili oštećenih uniformi između setova ili posle zamjene igrača, pod uslovom da su boja, dizajn i broj nove uniforme isti,

- **ZABRANJENI PREDMETI**

- Zabranjeno je nositi predmete koji mogu izazvati povredu ili dati igraču vještačku prednost.
 - Igrači na sopstveni rizik mogu nositi naočare ili sočiva.

LIDERI EKIPE

- Kapiten ekipe i trener su odgovorni za ponašanje i disciplinu članova svoje ekipe.
 - Libero igrači ne mogu biti kapiteni ekipe.
 - **KAPITEN**
- 1. PRIJE UTAKMICE, kapiten ekipe potpisuje zapisnik i predstavlja svoju ekipu na žrijebanju.

2. ZA VRIJEME UTAKMICE kapiten ekipe je kapiten dok je na terenu.

Kada kapiten ekipe nije na terenu, trener ili kapiten ekipe mora odrediti drugog igrača na terenu, ali ne Libera, koji će preuzeti ulogu kapitena u igri.

Kapiten u igri obavlja tu ulogu dok ne izađe sa terena zamjenom igrača ili dok se ne vrati kapiten ekipe ili dok se ne završi set.

- Kada je lopta van igre, samo je kapitenu u igri dozvoljeno da se obrati sudijama:
 - 1. da bi zamolio za objašnjenje o primjeni ili tumačenju Pravila igre, kao i da bi prenio zahtjeve ili pitanja svojih saigrača.

Ako se kapiten u igri ne slaže sa objašnjenjem
prvog sudije,

on može odlučiti da uloži protest protiv odluke
sudije,

ali u tom slučaju odmah mora obavijestiti prvog
sudiju da zadržava pravo da na kraju utakmice,
u zapisnik, upiše zvaničan protest,

Kapiten se obraća sudiji:

2. da bi zamolio za:

- a) odobrenje za potpunu ili djelimičnu zamjenu opreme,
- b) provjeru pozicija ekipa,
- c) provjeru poda, mreže, lopti itd.;
- u odsustvu trenera da traži tajm-aut i zamjene igrača.

- NA KRAJU UTAKMICE kapiten ekipe:
- zahvaljuje sudijama i potpisuje zapisnik radi potvrde rezultata utakmice;
- ako je na vrijeme obavijestio prvog sudiju,
- može da potvrdi i upiše u zapisnik zvaničan protest u vezi sa tumačenjem ili primjenom Pravila igre od strane sudije.

TRENER

- Za vrijeme utakmice trener, izvan terena, vodi igru svoje ekipe.
- Bira početne postave, njihove zamjene i uzima tajm-aute.
- U obavljanju tih poslova zvanično lice za kontakt mu je drugi sudija.
- **PRIJE UTAKMICE** trener upisuje ili provjerava prezimena i brojeve svojih igrača u zapisniku a zatim ga potpisuje.

- ZA VRIJEME UTAKMICE, trener:
- prije svakog seta daje drugom sudiji ili zapisničaru uredno popunjene i potpisane listiće sa početnom postavom;
- sjedi na klupi najbliže zapisničaru, ali to mjesto može napustiti;
 - traži tajm-aute i zamjene igrača;
- može, kao i ostali članovi ekipe, davati instrukcije igračima na terenu.

- Trener može davati ove instrukcije stojeći ili hodajući unutar slobodne zone ispred klupe svoje ekipe,
- od produžetka linije napada do prostora za zagrijavanje, bez ometanja i odugovlačenja utakmice.
- Za **FIVB**, Svjetska i zvanična takmičenja, prostor u kojem trener obavlja svoje funkcije ograničen je linijom ograničenja za trenere.

POMOĆNIK TRENERA

- Pomoćnik trenera sjedi na klupi za igrače, ali nema pravo da interveniše za vrijeme utakmice.
 -
- Ako trener mora da napusti svoju ekipu iz bilo kog razloga, uključujući sankciju, pomoćnik trenera može,
 - na zahtjev kapitena u igri i uz odobrenje prvog sudije, preuzeti funkcije trenera za vrijeme trajanja odsustva.

OSVAJANJE POENA, POBJEDA U SETU I UTAKMICI

- **Poen**

- Ekipa osvaja poen:
 - ako uspješno upućena lopta dodirne protivničko polje;
 - kada protivnička ekipa učini grešku;
 - kada protivnička ekipa dobije kaznu.

- **Greška**

- Ekipa pravi grešku čineći akciju u igri koja je suprotna pravilima (ili narušava pravila na neki drugi način).

- Sudije procjenjuju greške i određuju posledice u skladu sa Pravilima igre:
 - ako su dvije ili više grešaka učinjene jedna za drugom, računa se samo prva.
- ako protivnici dvije ili više grešaka učine istovremeno, dosuđuje se OBOSTRANA GREŠKA i nadigravanje se ponavlja.
 -
- ako ekipa koja servira osvoji nadigravanje ona osvaja poen i nastavlja da servira;
- ako ekipa koja prima servis osvoji nadigravanje, osvaja poen i mora sledeća servirati.

- **POBJEDA U SETU**

- U setu (osim u odlučujućem, 5. setu) pobjeđuje ekipa koja prva osvoji 25 poena sa vođstvom od najmanje dva poena.
- U slučaju neriješenog rezultata 24-24, igra se nastavlja dok se ne postigne vođstvo od dva poena (26-24; 27-25; ...).

- **POBJEDA U UTAKMICI**

- Pobjednik utakmice je ekipa koja osvoji tri seta. U slučaju izjednačenog rezultata 2-2, odlučujući (peti) set se igra do 15 poena sa vođstvom od najmanje dva poena.

- **NEODAZIVANJE I NEKOMPLETNA EKIPA**

- Ako ekipa odbije da igra nakon što je bila pozvana da to učini, smatraće se da se nije odazvala da igra i gubi utakmicu rezultatom 0-3 i 0-25 u svakom setu.
- Ekipa koja se bez opravdanog razloga ne pojavi na terenu smatra se da se nije odazvala, a posledice su kao u predhodnom Pravilu

- Ekipa koja je proglašena NEKOMPLETNOM za set ili utakmicu, gubi set ili utakmicu.
- Protivničkoj ekipi se dodaju poeni i setovi, neophodni za pobjedu u setu ili utakmici.
- Nekompletna ekipa zadržava svoje poene i setove.

ELEMENTI IGRE

- **1. ŽRIJEB**

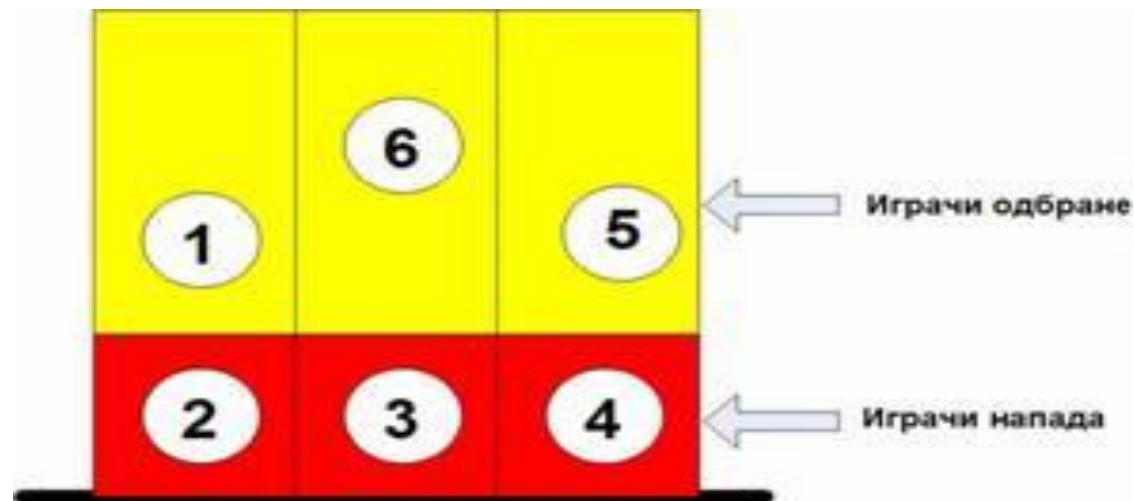
- Prije početka utakmice, prvi sudija obavlja žrijeb, radi određivanja prava na prvi servis i strana terena za prvi set.
 - Ako se igra odlučujući set, obavlja se novi žrijeb.
 - Žrijeb se obavlja u prisustvu oba kapitena ekipa.
 - Pobjednik žrijeba bira:
 - pravo serviranja ili prijema servisa, ili stranu terena.
- Onome ko u žrijebanju izgubi, ostaje izbor preostalog.
- U slučaju naizmjeničnog zagrijavanja, ekipa koja ima prvi servis prva se zagrijava na mreži.

2. ZAGRIJAVANJE

- Prije utakmice ekipe imaju pravo na 6 minuta zajedničkog zagrijavanja na mreži, ako su prethodno imale slobodan teren na raspoloaganju, u protivnom imaju pravo na 10 minuta zagrijavanja.
- Ako bilo koji kapiten ekipe zahtijeva odvojeno (naizmjenično) zagrijavanje na mreži, svaka ekipa se može zagrijavati na mreži po 3 odnosno 5 minuta.

3. POČETNA POSTAVA EKIPE

- Svaka ekipa uvijek mora imati 6 igrača u igri.
- Početna postava ekipe ukazuje na redosled rotiranja igrača na terenu. Taj redosled se mora poštovati tokom cijelog seta.
- Prije početka svakog seta, trener mora na listiću za postavu prijaviti početnu postavu svoje ekipe.
- Listić, uredno popunjen i potpisan, predaje drugom sudiji ili zapisničaru.
- Igrači koji nijesu u početnoj postavi za set, su zamjene za taj set (osim Libera).

- Pošto se listić sa postavom preda drugom sudiji ili zapisničaru, nikakva promjena u postavi ne može biti odobrena bez pravilne zamjene.
- U slučaju razlike između stvarne pozicije igrača na terenu i na listiću za postavu, postupak je sljedeći:
 - kada se takva razlika utvrdi prije početka seta, pozicija igrača na terenu se mora ispraviti u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija;
 - kada se, prije početka seta, na terenu nalazi igrač koji nije upisan na listiću za postavu za taj set, taj igrač mora biti promijenjen u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija.
- međutim, ako trener želi da zadrži na terenu tog neupisanog igrača/če mora zatražiti pravilnu zamjenu koja će se upisati u zapisnik.

AKCIJE U IGRI

- **LOPTA U IGRI**

Lopta je u igri od trenutka servisnog udarca koji je odobrio prvi sudija.

- **LOPTA VAN IGRE**

Lopta je van igre od trenutka učinjene greške koju je zviždukom dosudio jedan od sudija, a ako greške nema, od trenutka zvižduka.

- **LOPTA "UNUTRA"**

Lopta je "unutra" kada dodirne pod terena, uključujući i granične linije.

- **LOPTA "U AUTU"**

Lopta je "u autu" kada:

- je dio lopte koji dodiruje pod potpuno izvan graničnih linija;
- dodirne predmet izvan terena, plafon ili osobu koja nije u igri;
- dodirne antenu, kanape i sajle koji drže mrežu, stubove ili samu mrežu izvan bočnih traka;
- prelazi vertikalnu ravan mreže, bilo djelimično bilo potpuno izvan prostora za prelaz,
 - u cjelosti prođe kroz prostor ispod mreže.

- **IGRANJE LOPTOM**

- Svaka ekipa mora igrati unutar svog polja i svoje slobodne zone. Međutim, lopta može biti vraćena izvan slobodne zone.

- **ODIGRAVANJA EKIPPE**

- Odigravanje je bilo koji kontakt sa loptom od strane igrača u igri.
 - Ekipa ima pravo na najviše tri odigravanja (ne računajući blokiranje) da bi vratila loptu. Ako koristi više od tri, ekipa čini grešku: "ČETIRI ODIGRAVANJA".

- **UZASTOPNI KONTAKTI**

- Igrač ne smije dva puta uzastopno odigrati loptu

- **ISTOVREMENI KONTAKT**

- Dva ili tri igrača smiju dodirnuti loptu u istom trenutku:
 - Kada dva protivnička igrača istovremeno dodirnu loptu iznad mreže, a lopta ostane u igri, ekipa koja je prihvatila ima pravo na nova tri odigravanja.
 - Ako takva lopta ode u "aut", to je greška ekipe sa suprotne strane.

POMOĆ PRI ODIGRAVANJU

- U okviru prostora za igru, igraču nije dozvoljeno da se pomogne saigračem ili bilo kojom konstrukcijom/predmetom u nastojanju da udari loptu.
- Međutim, igrač koji je u opasnosti da učini grešku (dodirne mrežu, pređe srednju liniju, itd)
 - smije biti zaustavljen ili zadržan od saigrača.

KARAKTERISTIKE ODIGRAVANJA

- Lopta može dodirnuti bilo koji dio tijela.
- Lopta ne smije biti zadržana i/ili bačena.
- Lopta može dodirnuti različite djelove tijela, pod uslovom da su kontakti izvedeni istovremeno.
 - Izuzeci:
- u slučaju blokiranja, uzastopni kontakti mogu biti učinjeni od strane jednog ili više blokera pod uslovom da su se kontakti dogodili za vrijeme jedne akcije;
 - u slučaju prvog odigravanja ekipe, lopta može uzastopno dodirnuti različite djelove tijela pod uslovom da je do kontakata došlo u jednom pokretu.

- **GREŠKE ODIGRAVANJA LOPTOM**

- ČETIRI ODIGRAVANJA: prije nego što vrati loptu, ekipa odigrava četiri puta.
 - POMOĆ PRI ODIGRAVANJU:
 - igrač se pomogne saigračem ili nekom konstrukcijom - predmetom u nastojanju da udari loptu, u okviru prostora za igru.
 - ZADRŽANA LOPTA:
 - lopta je zadržana i/ili bačena, tj. lopta se ne odbija prilikom odigravanja
 - DVOSTRUKI KONTAKT:
 - igrač/ica odigra loptu dva puta uzastopno ili lopta uzastopno dodirne različite djelove tijela.

LOPTA NA MREŽI

- **LOPTA PRELAZI PREKO MREŽE**
- Lopta poslata u protivničko polje mora preći preko mreže u okviru prostora za prelaz lopte.
 - Prostor za prelaz lopte je dio vertikalne ravni mreže i ograničen je:
 - odozdo, gornjom ivicom mreže;
 - sa strane, antenama i njihovim zamišljenim produžecima;
 - odozgo, plafonom.

- Protivnička ekipa ne smije spriječiti takvu akciju.
- Lopta koja se ka protivničkom polju kreće kroz prostor ispod mreže je u igri do momenta kada je cijelim obimom prešla vertikalnu ravan mreže

- **LOPTA DODIRUJE MREŽU**

- Prilikom prelaska mreže, lopta je može dodirnuti.

- **LOPTA U MREŽI**

- Lopta koja je poslata u mrežu može biti vraćena u okviru tri odigravanja ekipe.
- Ako lopta pocijepa ili obori mrežu, nadigravanje se poništava i ponavlja.

IGRAČ PORED MREŽE

- **PRELAZ PREKO MREŽE**
- Prilikom blokiranja, igrač može dodirnuti loptu preko mreže, pod uslovom da ne ometa protivnikovu igru prije ili za vrijeme protivnikovog udarca u napadu.
- Posle udarca u napadu, igraču je dozvoljeno da pređe rukom preko mreže, pod uslovom da se kontakt dogodio u sopstvenom prostoru za igru.

- **PRELAZ ISPOD MREŽE**

- Prelaz u protivničko polje, preko srednje linije:
 -
- Dozvoljeno je dodirnuti protivničko polje stopalom (stopalima),
 -
- pod uslovom da je jedan dio stopala kojim je izvršen prelaz ili u kontaktu sa srednjom linijom, ili je direktno iznad nje.

- dodirnuti protivničko polje bilo kojim dijelom tijela iznad stopala je dozvoljeno pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru.
-
- Igrač može ući u protivničko polje od trenutka kada je lopta van igre.
- Igrači mogu preći u protivničku slobodnu zonu pod uslovom da ne ometaju protivnikovu igru.

• DODIR MREŽE

- Dodir mreže od strane igrača nije greška, osim ako to ne ometa igru.
- Igrač može da dodirne stub, konopce/sajle, ili bilo koji drugi predmet izvan antena, uključujući i samu mrežu, pod uslovom da to ne ometa igru.
- Kada je lopta upućena u mrežu i to prouzrokuje da mreža dodirne protivnika, to nije greška.

• GREŠKE IGRAČA PORED MREŽE

- Igrač dodirne loptu ili protivnika u protivničkom prostoru prije ili za vrijeme protivničkog udarca u napadu.
- Igrač ometa protivnikovu igru prelazeći u protivnikov prostor ispod mreže.
- Igrač cijelim stopalom (stopalima) prelazi u protivničko polje.
 - Igrač ometa protivnikovu igru (između ostalog):
- dodirivanjem trake na vrhu mreže ili gornjih 80 cm antene za vrijeme svoje akcije odigravanja loptom, ili
- oslanjajući se na mrežu istovremeno sa odigravanjem lopte, ili
 - stvarajući prednost u odnosu na protivnika,

SERVIS

- Servis je akcija kojom desni igrač zadnje linije, koji se nalazi u zoni za serviranje, ubacuje loptu u igru

PRVI SERVIS U SETU

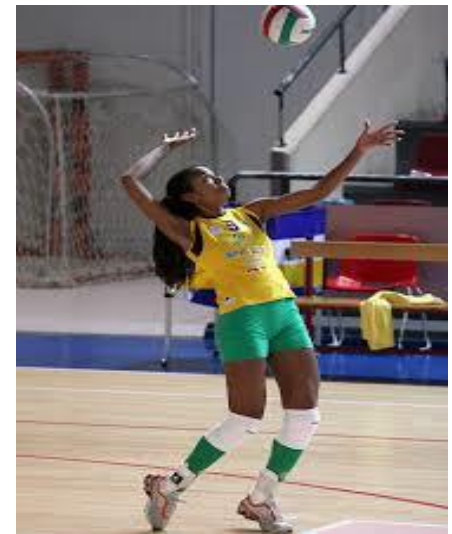
- Prvi servis u prvom setu, kao i u odlučujućem (petom) setu, izvodi ekipa određena žrijebom.
- Ostali setovi počinju servisom ekipe koja nije prva servirala u prethodnom setu.

REDOSLED SERVIRANJA

- Igrači moraju slijediti redosled serviranja upisan na listiću za postavu.

- **IZVOĐENJE SERVISA**

- Lopta mora biti udarena jednom šakom ili bilo kojim drugim dijelom ruke, pošto je izbačena ili ispuštena iz ruke (ruku).
- Samo je jednom dozvoljeno izbaciti ili ispustiti loptu. Driblanje ili prebacivanje lopte iz ruke u ruku je dozvoljeno.
- U momentu servisnog udarca ili odraza prilikom skok servisa, server ne smije dodirivati teren (uključujući osnovnu liniju) niti pod izvan zone za serviranje.

- Posle udarca, server može doskočiti izvan zone za serviranje ili u teren.
- Server mora udariti loptu u roku od 8 sekundi pošto je prvi sudija zviždukom dao znak za servis.
- Servis izveden prije sudijnog zvižduka se poništava i ponavlja

UDARAC U NAPADU

- **KARAKTERISTIKE UDARCA U NAPADU**
 - Udarcima u napadu se smatraju sve akcije kojima se lopta upućuje ka protivniku sa izuzetkom servisa i bloka.
 - Za vrijeme udarca u napadu, „kuvanje“ je dozvoljeno ako je kontakt čist i ako lopta nije zadržana ili bačena.
 - Udarac u napadu je izveden u trenutku kada lopta potpuno pređe vertikalnu ravan mreže ili je
 - dodirne protivnik.

- **OGRANIČENJA ZA UDARAC U NAPADU**

- Igrač prednje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini, pod uslovom da je kontakt sa loptom ostvaren u sopstvenom prostoru za igru
- Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini iza prednje zone:
- prilikom odraza, igračevo stopalo (stopala) ne smije dodirivati niti prelaziti liniju napada;
- posle udarca, igrač može doskočiti u prednju zonu.

- Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu i iz prednje zone ako je u momentu kontakta dio lopte niži od vrha mreže.
- Nijednom igraču nije dozvoljeno da izvede udarac u napadu na protivnikov servis kada je lopta u prednjoj zoni i u cjelosti iznad gornje ivice mreže.

BLOK

- Blokiranje je akcija igrača u blizini mreže kojom se lopta, koja dolazi sa protivničke strane, presreće izdizanjem iznad gornje ivice mreže, bez obzira na kojoj se visini dodirne lopta. Samo je igračima prednje zone dozvoljeno da izvedu akciju blokiranja.
 - ***Pokušaj blokiranja***
- Pokušaj blokiranja je akcija blokiranja bez dodira lopte.
 - ***Izveden blok***
 - Blok je izveden kada bloker dodirne loptu.

- **Grupni blok**

- Grupni blok čine dva ili tri igrača koji su blizu jedan drugom, a izveden je kada lopta dodirne jednog od njih.

- **DODIR BLOKA**

- Jedan ili više igrača koji blokiraju mogu ostvariti uzastopne (brze i neprekidane) kontakte sa loptom, pod uslovom da su se kontakti dogodili za vrijeme jedne akcije.

- **BLOKIRANJE U PROTIVNIČKOM PROSTORU**
- Prilikom blokiranja, igrači mogu postaviti svoje šake i ruke preko mreže, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru. Znači, nije dozvoljeno dodirnuti loptu preko mreže sve dok protivnik ne izvede udarac u napadu.

PRAVILNI PREKIDI IGRE

- Pravilni prekidi igre su TAJM-AUT i ZAMJENE IGRAČA.
- Prekid je vrijeme između okončanog nadigravanja i zvižduka prvog sudije za sljedeći servis.

- **BROJ PRAVLNIH PREKIDA**

- Svaka ekipa ima pravo da zatraži najviše dva tajm auta i šest zamjena igrača po setu.

- **ZAHTJEV ZA PRAVILNE PREKIDE IGRE**

- Pravilne prekide mogu zahtijevati isključivo trener, ili u odsustvu trenera kapiten u igri, i samo oni.
- Zahtjev se čini pokazivanjem odgovarajućeg znaka rukom, kada je lopta van igre i prije zvižduka za servis.

- Za FIVB svjetska i zvanična takmičenja prilikom zahteva za tajm-aut obavezno je:
- korišćenje zvučnog signala a potom znaka rukom

- **REDOSLED PREKIDA**

- Zahtjev za jedan ili dva tajm-auta i jedan zahtjev za zamjenu igrača od strane obje ekipe može da slijedi jedan za drugim bez potrebe da se igra nastavi.
- Međutim, za vrijeme istog prekida igre ekipa nema pravo da uzastopno ponavlja zahtjev za zamjenu igrača. Dva ili više igrača mogu biti zamijenjena za vrijeme istog prekida igre.

- **TAJM-AUTI I TEHNIČKI TAJM-AUTI**

- Svi zatraženi tajm-auti traju 30 sekundi.
- **Za FIVB svjetska i zvanična takmičenja, u prva četiri seta, dva dodatna "tehnička tajm- auta" u trajanju od 60 sekundi primjenjuju se automatski kada ekipa koja vodi osvoji 8. i 16. poen.**
- **U odlučujućem (petom) setu, nema "tehničkih tajm-auta"; samo dva tajma-auta u trajanju od 30 sekundi mogu biti zatražena od strane svake ekipe.**

• ZAMJENA IGRAČA

- Zamjena igrača je čin kojim igrač (ali ne i Libero ili igrač umjesto koga je Libero u igri), posle upisivanja u zapisnik, ulazi u igru na poziciju drugog igrača koji, u tom trenutku, mora da napusti teren.
- Zamjenu igrača mora da odobri sudija.
-
- Zamijenjenog igrača može zamijeniti isti igrač koga je ovaj predhodno zamijenio.

SKALA SANKCIJA

- Prema procjeni prvog sudije i u zavisnosti od ozbiljnosti prekršaja sankcije koje će biti primijenjene i upisane u zapisnik su sljedeće: kazna, isključenje i odstranjenje

- ***Kazna***

- Prvo nesportsko ponašanje na utakmici od strane bilo kog člana ekipe kažnjava se poenom i servisom za protivnika.

- ***Isključenje***

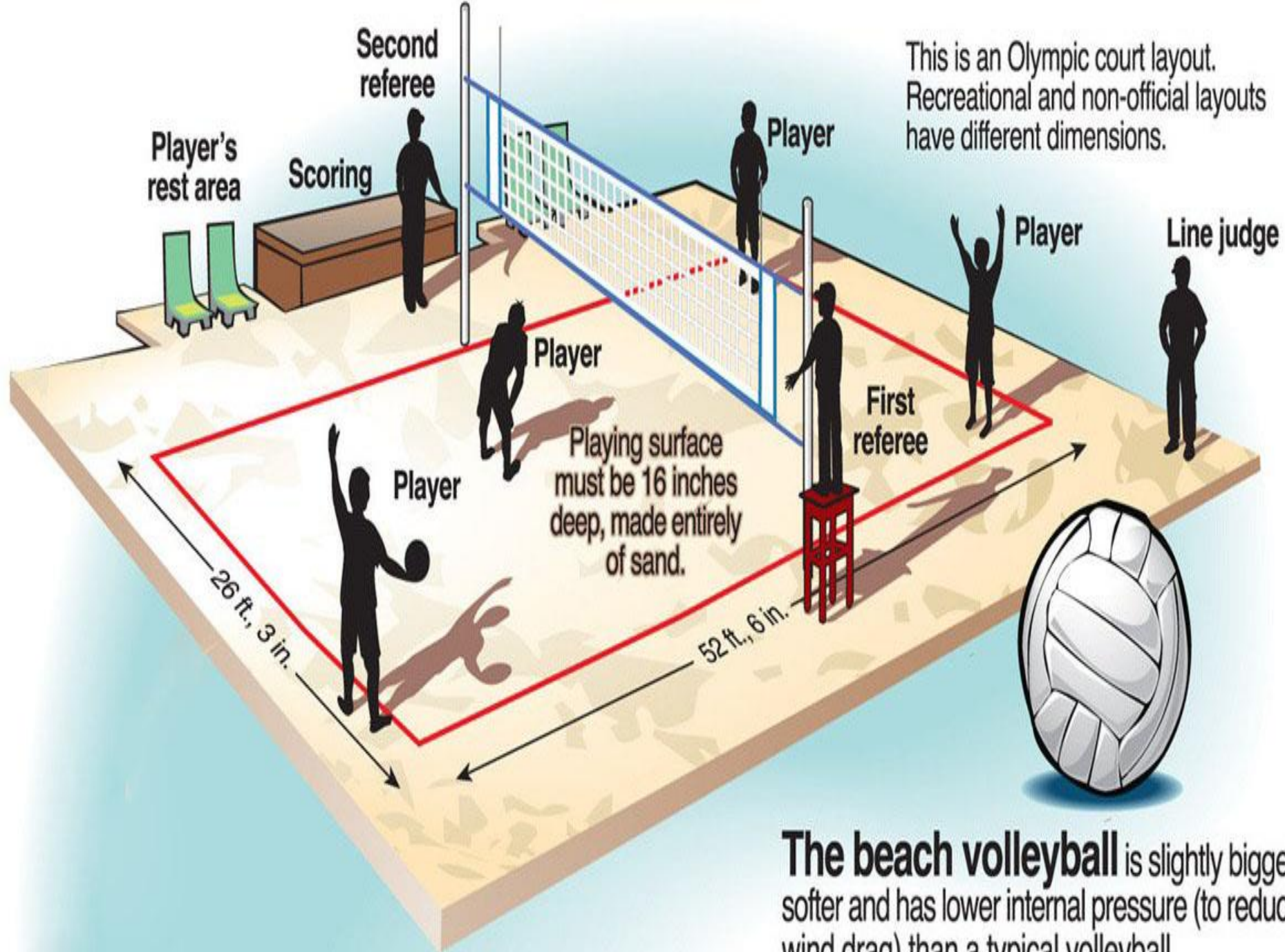
- Član ekipe koji je sankcionisan isključenjem ne može igrati do kraja seta i mora ostati da sjedi u kaznenom prostoru, bez drugih posledica.
- Isključeni trener gubi pravo da interveniše u setu i mora sjedjeti u kaznenom prostoru.
- Prvo nasilničko ponašanje od strane člana ekipe sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica.
- Drugo neuljudno ponašanje u istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankciniše se isključenjem, bez drugih posledica.

• ***Odstranjenje***

- Član ekipe koji je sankcionisan isključenjem mora napustiti takmičarski kontrolni prostor do kraja utakmice, bez drugih posledica.
- Prvi fizički napad ili čin agresije ili prijetnja agresijom sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.
- Drugo nasilničko ponašanje, u istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.
- Treće neuljudno ponašanje, u istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.

SUDIJSKI KOLEGIJUM

- Sudijski kolegijum za utakmicu se sastoji od sljedećih službenih lica:
 - - prvi sudija
 - - drugi sudija
 - - zapisničar
- - četvoro (po dvoje) linijskih sudija
- Njihov položaj je prikazan na crtežu

- Samo prvi i drugi sudija mogu koristiti pistaljke za vrijeme utakmice
- Prvi sudija daje znak pištaljkom za početak servisa
- Ako je grešku dosudio prvi sudija pokazuje:
- Ekipu koja će servirati, vrstu greške,
- Drugi sudija slijedi prvog i ponavlja zvanične znake rukom
- Odluke prvog sudije su konačne, on stoji na sudijskoj platformi

Nadležnosti

- Provjerava uslove za igru i ostalu opremu
- Obavlja žrijeb sa kapitenima
- Nadgleda zagrijavanje
- Prvi sudija je ovlašćen da daje opomene ekipama,
- Sankcioniše nedozvoljeno ponašanje i odugovlačenje
- Na kraju utakmice provjerava i potpisuje zapisnik

Prekidi igre i povrede

- Ako se dogodi ozbiljna nezgoda (povreda, nesrećni slučaj) dok je lopta u igri sudija mora zaustaviti igru i dozvoliti medicinskom osoblju da uđe u teren,
- Poen se ponavlja
- Ako povrijeđeni igrač ne može biti zamijenjen, igraču se dozvoljava tri minuta za oporavak,
- Ako se igrač ne oporavi njegova ekipa se proglašava nekompletnom

Pauze

- Pauza za vrijeme između setova traju po tri minuta
- Za to vrijeme obavlja se promjena polja, i u zapisnik se upisuju početne postavke ekipa
- Pauza između drugog i trećeg seta se može produžiti na 10 min. na zahtjev organizatora

Promjene polja

- Posle svakog seta osim odlučujućeg ekipe mijenjaju polja
- U odlučujućem setu, čim jedna ekipa osvoji 8 poen, mijenjaju polja dok pozicije igrača ostaju iste
- Ako promjena polja nije učinjena na vrijeme, (8 poen), obaviće se čim se greška uoči, posle promjene polja rezultat ostaje isti

Libero

- Svaka ekipa ima pravo da prije utakmice u zapisnik unese dva libera
- Jedan libero koji je odabran prije utakmice od strane trenera će biti prvi(aktivni) libero,
- Ako postoji još jedan libero on će nastupiti kao drugi, na terenu može biti samo jedan libero igrač
- Libero ne može biti kapiten i označen je u igri posebnom bojom dresa koja je različita od drugih

Akcije u kojima učestvuje libero

- Liberu je dozvoljeno da uđe u igru na mjesto bilo kog igrača zadnje linije
- Libero ne može izvoditi udarac iz prednje linije ako je u trenutku kontakta lopta cijelim obimom iznad gornje ivice
- Ne može da servira, blokira
- Libero može izvršiti neograničen broj izmjena sa igračima da pri tom ne traži dozvolu od sudije

Ponovno određivanje libera

- Libero postaje nesposoban za igru ako je povređen, bolestan, isključen ili odstranjen.
- Libero može biti proglašen nesposobnim za igru iz bilo kog razloga, od strane trenera, ili, u odsustvu trenera, od strane kapitena u igri.
- Ukoliko aktivni Libero postane nesposoban za igru, može biti promenjen igračem umesto koga je ušao u igru ili momentalnim i direktnim ulaskom na teren novoodređenog Libera

Ekipa sa dva Libera

- Ukoliko ekipa ima dva Libera upisana u zapisnik, a jedan postane nesposoban da igra, ekipa ima pravo da igra sa samo jednim Liberom.
- Ponovno određivanje će biti dozvoljeno samo u slučaju da ni preostali Libero nije u mogućnosti da nastavi igru.

PRAVILA PONAŠANJA

- Učesnici moraju znati Zvanična pravila odbojke i pridržavati ih se.
- Učesnici moraju prihvatati odluke sudija u sportskom duhu, bez osporavanja.
- U slučaju nejasnoće, samo kapiten u igri može zatražiti pojašnjenje.
- Za vrijeme utakmice, dozvoljena je komunikacija između članova ekipe.

NEDOZVOLJENO PONAŠANJE I SANKCIJE

- Dužnost je prvog sudije da spriječi ekipe da dođu do nivoa koji se sankcioniše:
- upućivanjem usmene opomene preko kapitena u igri;
- Žuti karton članu ekipe, Ova opomena nije sankcija, već znak da je član ekipe dostigao nivo za sankcionisanje na toj utakmici
- Ova opomena nema trenutne posledice, ali se upisuje u zapisnik.

PREKRŠAJI KOJI SE SANKCIONIŠU

- Prema procjeni prvog sudije i u zavisnosti od ozbiljnosti prekršaja, sankcije koje će biti primijenjene i upisane u zapisnik su sljedeće: *kazna, isključenje i odstranjenje.*
- Prvo neuljudno ponašanje na utakmici, od strane bilo kog člana ekipe, kažnjava se poenom i servisom za protivnika.

• Isključenje

- Član ekipe, koji je sankcionisan isključenjem, ne može igrati do kraja seta, istog trenutka mora biti pravilno zamijenjen ukoliko se nalazi na terenu i mora ostati da sjedi u kaznenom prostoru, bez drugih posledica.
- Isključeni trener gubi pravo da interveniše u setu i mora sjedjeti u kaznenom prostoru.
- Drugo neuljudno ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica.

Odstranjenje

- Član ekipe, koji je sankcionisan odstranjenjem, istog trenutka mora biti pravilno zamijenjen ukoliko se nalazi na terenu i mora napustiti takmičarski kontrolni prostor, do kraja utakmice, bez drugih posledica.
- Prvi fizički napad, čin agresije, ili prijetnja agresijom, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.

REZIME NEDOZVOLJENOG PONAŠANJA I KARTONA KOJI SE KORISTE

- Opomena: nema sankcije –
- Nivo 1: usmena opomena
- Nivo 2: žuti karton
- Kazna: sankcija – crveni karton
- Isključenje: sankcija – žuti + crveni karton (zajedno)
- Odstranjenje: sankcija – žuti + crveni karton (odvojeno)